

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
фізичної культури

_____ Михайло ЛЯННОЙ

«30» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ В ЛОГОПЕДІЇ**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія)

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту фізичної
культури

«30» серпня 2024 р.

Голова

Людмила МОРОЗ, к.п. н., доцент

Суми – 2024

Розробники: Анатолій КРАВЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, професор
кафедри логопедії _____

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри
Анатолій КРАВЧЕНКО, к.п.н., професор _____

Погоджено науково-методичною
комісією Інституту фізичної
культури
«30» серпня 2024 р.

Голова
Людмила МОРОЗ, к.п.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
4-й		4-й	
Семестр			
8-й		8-й	
Лекції			
22 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
24год.		6 год.	
Лабораторні			
- год.		- год.	
Самостійна робота			
72 год.		108 год.	
Консультації:			
2- год.	2- год.		
Загальна кількість годин - 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Освітня компонента «**Нетрадиційні методи логопедії**» належить до вибіркових дисциплін, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки наряду (спеціальності) **016 Спеціальна освіта (Логопедія)**. перший (бакалаврський) рівень.

Навчальний курс «Нетрадиційні методики в логопедії» розглядає нетрадиційні методи терапії: Су-Джок терапію, пісочну терапію, аурикулотерапію, аромотерапію, фітотерапію, акупунктуру, що належать до числа ефективних засобів корекції, які найчастіше застосовуються в спеціальній педагогіці і допомагають досягненню максимально можливих успіхів у подоланні мовленнєвих труднощів у дітей.

На тлі комплексної логопедичної допомоги ці методи, не вимагаючи особливих зусиль, оптимізують процес корекції мовлення дітей і сприяють оздоровленню та профілактики всього організму дитини. Використання і впровадження в логопедичну роботу нетрадиційних педагогічних технологій дає можливість компенсувати порушення мовлення, попередити вторинні відхилення.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Нетрадиційні методи логопедії» є формування, корекція та розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку при різних мовленнєвих порушеннях.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів з нетрадиційними методами логопедії, формування умінь і навичок застосовувати різноманітні технології корекції мовлення у роботі з особами, які мають порушення психофізичного розвитку.

Завдання вивчення дисципліни: є надання здобувачам освіти знань про особливості застосування і впровадження нетрадиційних ефективних методик

у логопедичній роботі, ознайомлення із сучасними науковими підходами, технологіями дошкільної і початкової освіти, оволодіння науково-теоретичними та методологічними знаннями і практичними вміннями вивчення патогенезу, симптоматики, діагностування мовленнєвих порушень та проведення корекційної роботи для їх подолання відповідно до принципів, нетрадиційних методів, прийомів корекційно-логопедичної роботи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення навчальної дисципліни «Нетрадиційні методи логопедії» здобувач повинен знати:

сутність різноманітних логопедичних технологій корекційної роботи, важливість проведення корекційних вправ у роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку. Володіти понятійно-категоріальним апаратом з урахуванням складності визначення та застосування категорій у сучасній науці і практиці логопедичного обстеження і корекції в осіб з порушеннями психофізичного розвитку.

Вміти: поєднувати в навчально-корекційному процесі елементи традиційних та нетрадиційних методів; використовувати надбання педагогів-новаторів, опираючись на діалектику взаємоперетворення інновацій і традицій; розробляти та впроваджувати нетрадиційні методи в корекційній роботі з дітьми; створювати розвивально-корекційне середовище, використовуючи інноваційний дидактичний матеріал для навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування наступними дисциплінами: «Спеціальна педагогіка з історією логопедії», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей та підлітків», «Логопедичний практикум».

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
-----------------	---

90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

1. Поточний контроль теоретичних знань студентів здійснюється за 3-бальною шкалою: 1 – “задовільно”, 2 - “добре”, 3 - “відмінно”.

2. Оцінювання самостійної роботи

3. За правильне виконання кожного із завдань студент отримує 1 бал. За правильне виконання усіх 12 завдань, студент отримує 14 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль													Разом	Сума	Самост. робота	Загальна сума
Розділ I			Розділ II													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12					
													85	85	14	100
Поточний контроль																
6	6	6	5	5	5	6	5	5	5	6	6	6	6			
Контроль самостійної роботи													14			
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно

60 - 63	Е	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.Засоби діагностики результатів навчання

1. Усне опитування на практичних (семінарських) заняттях.
2. Практичні письмові роботи.
3. Виконання презентацій.
4. Виконання завдань самостійної роботи.

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді повідомлення (доповіді) та його презентації.

6.Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Історико-фізіологічні аспекти акупресури.

Тема 1.1. Фізіологічне обґрунтування і рекомендації щодо використання акупресури.

Сутність поняття «акупресура». Зв'язок внутрішніх органів із шкірними зонами Захар'їна-Геда. Зв'язок рефлекторної дії на біологічно активні точки з біоритмами людини.

Тема 1.2. Біологічно активні точки і методика акупресури. Місцева, сегментарна і загальна реакція організму людини на масаж БАТ. Засади лікування точковим масажем, показання і протипоказання. Прийоми та варіанти акупресури та їх характеристика.

Тема 1.3. Застосування акупресури при заїканні. З історії вивчення заїкання. Етіологія, патогенез і симптоматика заїкання. Сучасний підхід до подолання заїкання. Застосування акупресури при заїканні.

Тема 1.4. Застосування акупресури при ринолалії. З історії вивчення ринолалії. Загальна характеристика і форми ринолалії. Етіологія і різновиди незрощень піднебіння. Застосування масажу БАТ при ринолалії.

Тема 1.5. Застосування акупресури при дизартрії. З історії вивчення дизартрії. Етіологія, патогенез і клініко-психологічна характеристика дітей із дизартрією. Симптоматика, класифікація дизартрії. Засади логопедичної роботи при дизартрії. Застосування акупресури при дизартрії.

Тема 1.6. Застосування акупресури при афазії. Особливості історичного вивчення афазії. Етіологія, патогенез і симптоматика афазії. Корекційно-педагогічна робота з подолання афазії. Особливості застосування акупресури при афазії.

Розділ II. Нетрадиційні методи корекційно-компенсаторної роботи з розвитку та корекції мовлення.

Тема 2.1 Особливості використання технології Су-Джок масажу у роботі логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами. Су-Джок масаж як складова Су-Джок терапії. Су-Джок масаж у логопедичній практиці при дизартрії. Переваги Су-Джок масажу. Мета, завдання, методи впровадження Су-Джок масажу в корекційно-розвивальну роботу логопеда.

Тема 2.2. Пісочна терапія як засіб компенсації мовленнєвих порушень у дітей. Теоретичні засади пісочної терапії за К. Юнгом. Пісочна терапія для дітей: показання для застосування. Спеціалізоване обладнання для пісочної терапії. Ігри-заняття з пісочної терапії. Ігри та вправи з пісочної терапії в різних напрямках корекційної роботи.

Тема 2.3. Дихальна гімнастика О. М. Стрельникової у роботі логопеда з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку. Значення дихання в процесі мовлення. Формування правильного типу фізіологічного дихання. Формування спрямованого, тривалого повітряного струменя. Сучасні технології формування мовленнєвого дихання при заїканні, ринолалії, дизартрії. Парадоксальна дихальна гімнастика О. Стрельникової.

Тема 2.4. Застосування фітотерапії та ароматерапії при порушеннях мовлення. Вплив фітотерапії на дитячий організм як дієвий метод корекції мовленнєвого розвитку. Дидактичні ігри з елементами фітотерапії. Ефірні олії та їх дія на організм людини. Використання ароматерапії в логокорекційній роботі із заїкуватими дошкільниками. Класифікація ароматерапії: ароматичний масаж, ароматичні ванни, інгаляції, ароматизація приміщення, внутрішнє використання ароматичних олій. Ароматерапія – безпечний, ефективний спосіб допомоги дітям з аутизмом.

2.5. Профілактика мовленнєвих порушень за допомогою йога-пальців-мудри. Історія виникнення Мудри- йога пальців. Методичні рекомендації щодо виконання різних вправ-мудр.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	СР		Лекції	Практ.	Конс.	СР
Розділ І. Історико-фізіологічні аспекти акупресури										
Тема 1.1. Фізіологічне обґрунтування і рекомендації щодо використання акупресури.	9	2	2	-	5	14	2	2	-	10
Тема 1.2. Біологічно активні точки і методика акупресури. Засади лікування точковим масажем, показання і протипоказання.	9	2	2	-	5	10			-	10
Тема 1.3. Застосування акупресури при заїканні.	9	2	2	-	5	10	-	-	-	10
Тема 1.4. Застосування акупресури при ринолалії.	14	2	2		10	10				10
Тема 1.5. Застосування акупресури при дизартрії.	14	2	2		10	10				10
Тема 1.6. Застосування акупресури при афазії.	14	2	2		10	10				10

Розділ II. Нетрадиційні методи корекційно-компенсаторної роботи з розвитку та корекції мовлення.										
Тема 2.1. Особливості використання технології суджок- масажу у роботі логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами.	11	2	4		5	12	-	2	-	10
Тема 2.2. Пісочна терапія як засіб компенсації мовленнєвих порушень у дітей.	9	2	2	-	5	10	-		-	10
Тема 2.3. Дихальна гімнастика О. М. Стрельникової у роботі логопеда з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.	9	2	2		5	14	2	2		10
Тема 2.4. Застосування фітотерапії та ароматерапії при порушеннях мовлення.	9	2	2		5	10				10
Тема 2.5. Профілактика мовленнєвих порушень за допомогою йога-пальців-мудри.	15	2	2		12	8				8
Усього годин	120	22	24	2	72	120	4	6	2	108

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Фізіологічне обґрунтування і рекомендації щодо використання акупресури.	2	2
2.	Тема 2. Біологічно активні точки і методика акупресури. Засади лікування точковим масажем, показання і протипоказання.	2	
3.	Тема 3. Застосування акупресури при заїканні.	2	-
4.	Тема 4. Застосування акупресури при ринолалії.	2	-
5.	Тема 5. Застосування акупресури при дизартрії.	2	-
6.	Тема 6. Застосування акупресури при афазії.	2	-
7.	Тема 7. Особливості використання технології суджок- масажу у роботі логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами.	2	-
8.	Тема 8. Пісочна терапія як засіб компенсації мовленнєвих порушень у дітей.	2	
9.	Тема 9. Дихальна гімнастика О. М. Стрельникової у роботі логопеда з дітьми	2	2

	з порушеннями психофізичного розвитку.		
10.	Тема 10. Застосування фітотерапії та ароматерапії при порушеннях мовлення.	2	
11.	Тема 11. Профілактика мовленневих порушень за допомогою йога-пальців-мудри.	2	
Усього годин		22	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Фізіологічне обґрунтування і рекомендації щодо використання акупресури.	2	2
2.	Тема 2. Біологічно активні точки і методика акупресури. Засади лікування точковим масажем, показання і протипоказання.	2	
3.	Тема 3. Застосування акупресури при заїканні.	2	-
4.	Тема 4. Застосування акупресури при ринолалії.	2	-
5.	Тема 5. Застосування акупресури при дизартрії.	2	-
6.	Тема 6. Застосування акупресури при афазії.	2	-
7.	Тема 7. Особливості використання технології суджок- масажу у роботі логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами.	4	2
8.	Тема 8. Пісочна терапія як засіб компенсації мовленневих порушень у дітей.	2	
9.	Тема 9. Дихальна гімнастика О. М. Стрельникової у роботі логопеда з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.	2	2
10.	Тема 10. Застосування фітотерапії та ароматерапії при порушеннях мовлення.	2	
11.	Тема 11. Профілактика мовленневих порушень за допомогою йога-пальців-мудри.	2	
Усього годин		24	6

Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

1.	Тема 1. Фізіологічне обґрунтування і рекомендації щодо використання акупресури.	5	10
2.	Тема 2. Біологічно активні точки і методика акупресури. Засади лікування точковим масажем, показання і протипоказання.	5	10
3.	Тема 3. Застосування акупресури при заїканні.	5	10-
4.	Тема 4. Застосування акупресури при ринолалії.	10	10
5.	Тема 5. Застосування акупресури при дизартрії.	10	10
6.	Тема 6. Застосування акупресури при афазії.	10	10
7.	Тема 7. Особливості використання технології суджок- масажу у роботі логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами.	5	10
8.	Тема 8. Пісочна терапія як засіб компенсації мовленневих порушень у дітей.	5	10
9.	Тема 9. Дихальна гімнастика О. М. Стрельникової у роботі логопеда з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.	5	10
10.	Тема 10. Застосування фітотерапії та ароматерапії при порушеннях мовлення.	5	10
11.	Тема 11. Профілактика мовленневих порушень за допомогою йога-пальців-мудри.	12	8
Усього годин		72	108

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Бражнікова Т. О. Впровадження інклюзивної форми навчання в освітній простір закладу дошкільної освіти: компетентнісний підхід. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2020. 32 с.

2. Войтко В. Навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник. Кропивницький: КОШПО імені Василя Стефаника, 2016. 84с.

3. Дикань Н. І. Пісочна терапія в роботі з дошкільниками / (упоряд. Л. А. Шик, О. М. Гладченко, Ю. М. Черкасова). – Харків : Основа, 2010. – 127 с.

5. Дефектологічний словник : навчальний посібник За ред.. В І. Бондаря, В М. Синьова. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.

2. Заїкання у дітей – основні причини та методи корекції [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://dutuna.in.ua/za%D1%97kannya-u-ditejosnovni-prichini-ta-metodi-korekci%D1%97/>.

6. 3. Рібцун Ю. В. Окремі аспекти реалізації психолінгвістичного підходу при розробці змісту художньо-мовленнєвого навчання дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір. Луцьк : ФОРМ Покора І. О., 2016. С. 111-115. 4. Рібцун Ю. В. Реалізація психолінгвістичного підходу в змісті дидактичного комплексу з образотворчого мистецтва. International research and practice conference «Modern methods, innovations and operational experience in the field of psychology and pedagogics». Lublin : Izdawniciba «Baltija Publishing», 2017. P. 114-117.

Кравченко А. І.

К 78 : **Нетрадиційні засоби логопедії (акупресура) у корекційній роботі з подолання тяжких мовленнєвих порушеннями:** навч.-метод. Посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Кравченко, Л. В. Мороз, К. О. Зелінська-Любченко. – Суми, 2020. – 272 с.

1. Крикун А. Включення дітей з особливими потребами в освітнє середовище / А. Крикун // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2017. – №10. – С. 9–15.

1. Логопедія. Підручник, п'яте видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет Київ: Видавничий Дім «Слово», 2019. 672с.

2. Сергійчук О.М., Багно Ю.М., Плужник О.В. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав: Видавництво, 2020.224с.